

Nr 15.

Ankom till riksdagens kansli den 21 mars 1942 kl. 11 f. m.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 18 juni 1937 (nr 481) angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper, dels ock väckt motion angående förhöjning av stämpelavgiften vid överlåtelse av aktier och andra värdepapper.

(1:a avd.)

I en den 13 februari 1942 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 72, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga följande, vid propositionen fogade

F ö r s l a g

till

förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 18 juni 1937 (nr 481) angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper.

Härigenom förordnas, att förordningen den 18 juni 1937 angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper, vilken jämlikt förordning den 9 april 1941 (nr 190) gäller till och med den 30 juni 1942, skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1943, med iakttagande av att av Konungen jämlikt förstnämnda förordning meddelade bestämmelser ej må äga tillämpning längre än till och med sistnämnda dag.

Till behandling i samband med förevarande proposition har utskottet funnit lämpligt att jämväl upptaga den under motionstiden vid riksdagens början väckta, till utskottet hänvisade motionen nr 147 i andra kammaren av

herr *Jonsson* i Skedsbygd, vari hemställdt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om en skyndsamt utredning i syfte att vidtaga den förhöjning av förevarande stämpelavgift, som kunde med beaktande av i motionen framförda synpunkter befinnas skälig, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill nämnda utredning kunde föranleda.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det i motionen väckta förslaget, får utskottet hänvisa till motionen.

Vid överlåtelse av fondpapper genom köp eller byte skall enligt förordningen den 6 november 1908 (nr 129) — fondstämpelförordningen — erläggas en särskild stämpelavgift. Då sådan överlåtelse sker, skall avräkningsnota upprättas, varå stämpeln anbringas. Skyldighet att upprätta avräkningsnota åligger i regel säljaren.

Enligt 3 § 1 mom. i nämnda förordning (sådant detta författningsrum lyder enligt förordningen den 14 juni 1929, nr 142) utgör stämpeln vid köp av aktier, lotter, andelsbevis och delaktighetsbevis 3 promille samt vid köp av obligationer 1 promille av nämnda fondpappers värde. Därest den ena kontrahenten är fondhandlare och avtalet avslutas icke för dennes räkning utan i kommission, skall emellertid stämpeln i det förra fallet utgå med endast $1\frac{1}{2}$ promille och i det senare fallet med $\frac{1}{2}$ promille av värdet. Vid byte av aktier, lotter, andelsbevis och delaktighetsbevis samt av obligationer utgår stämpeln med samma belopp som vid köp av dylika fondpapper, där ena kontrahenten är fondhandlare och avtalet avslutas i kommission.

Sedan ifrågavarande stämpelavgift infördes, hava vid olika tillfällen ändringar vidtagits i skattesatsernas storlek. Då riksdagen år 1908 i huvudsak antog Kungl. Maj:ts förslag om införande av en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper, bestämdes skatten — med sänkning av de i propositionen föreslagna skattesatserna — till 1 promille vid köp av aktier och banklotter samt till $\frac{1}{2}$ promille vid köp av obligationer. Vid byte skulle stämpelskatten utgå med hälften av nämnda skattesatser. År 1913 beslöt riksdagen höja den vid köp av aktier och banklotter utgående stämpelavgiften till $1\frac{1}{2}$ promille. Beträffande köp av obligationer förblevo skattesatserna oförändrade. För byte reglerades skattesatserna så, att de fortfarande kommo att utgöra hälften av de för köp gällande. Sistnämnda år utvidgades begreppet fondpapper att omfatta jämväl lotter i kommanditbolag samt andels- och delaktighetsbevis i vissa penninginrättningar, vilka samtliga värdepapper i avseende å stämpelbeloppen likställdes med aktier och banklotter. Vid 1917 års riksdag beslöts en fördubbling av de vid köp och byte av aktier och därmed jämställda fondpapper då gällande skattesatserna, dock endast provisoriskt för ett års tid. År 1918 beslöt riksdagen, likaledes provisoriskt, en fördubbling av de enligt 1917 års nyssnämnda beslut gällande fondstämpelavgifterna. Skattesatserna bestämdes sålunda till 6 promille vid köp av aktier och därmed jämställda fondpapper samt 1 promille vid köp av obliga-

tioner. Vid byte utgjorde skattesatserna alltså hälften av de för köp gällande. Enligt beslut av 1919—1928 års riksdagar bibehöllos de provisoriskt förhöjda skattesatserna i stort sett oförändrade.

Vid 1929 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t i proposition nr 85, att fondstämpelavgiften beträffande aktier och därmed jämställda fondpapper skulle från och med den 1 juli 1929 nedsättas till de belopp, som numera gälla. Därjämte innehöll nämnda förslag även, att tiden för stämpelavgiftens utgående icke begränsades. I förenämnda proposition anförde dåvarande chefen för finansdepartementet till stöd för den föreslagna sänkningen av fondstämpeln, bland annat, att den höga stämpelavgift, som tidigare utgått vid köp och byte av aktier och därmed i förevarande avseende likställda fondpapper, tillkommit under kristiden med dess särskilda förhållanden. Ett av syftena med den företagna höjningen av skattesatserna hade varit att i större utsträckning än tidigare varit fallet i statsfinansiellt hänseende utnyttja denna skatteälla. Ur berörda synpunkt ansåg departementschefen dåmera avgörande betänkligheter knappast kunna resas mot en nedsättning av fondstämpeln. Ett annat skäl, varmed på sin tid höjningen motiverats, hade varit, att densamma antoges skola komma att motverka en osund, våldsamt uppdriven spekulation. Ej heller detta skäl ägde längre giltighet, sedan en återgång skett från kristidens exceptionella förhållanden. Då de synpunkter, som åberopats för den höga fondstämpeln, ej längre syntes med fog kunna göras gällande, hade departementschefen ansett tidpunkten lämplig att föreslå en sänkning av stämpeln till ett med hänsyn till det då rådande läget rimligt belopp. En sådan sänkning skulle säkerligen även visa sig bliva till icke ringa gagn för näringslivet. Till de i nämnda proposition anförda synpunkterna anslöt sig 1929 års bevillningsutskott (betänkande nr 27), på vars hemställan riksdagen biföll propositionen.

I en vid 1934 års riksdag väckt motion II: 417 av herr *Karlsson* i Grängesberg m. fl. hemställde motionärerna, »att riksdagen måtte hos regeringen begära utredning och framläggande av förslag om en höjning av stämpelavgiften på fondpapper». På hemställan av 1934 års bevillningsutskott avtog riksdagen motionen. I sitt över motionen avgivna betänkande, nr 37, anförde nämnda års bevillningsutskott, att, då de skäl, som föranledde den år 1929 vidtagna sänkningen av stämpelavgiften vid köp och byte av aktier och därmed jämställda fondpapper, alltså ägde giltighet, och då i motionen icke påvisats några förhållanden, som kunde motivera en höjning av ifrågavarande stämpelavgift, utskottet icke ansett sig kunna biträda motionärernas hemställan. Utskottet yttrade vidare, att därest statsfinansiella skäl skulle påkalla, att ifrågavarande skatteälla borde utnyttjas i större utsträckning än som för det dåvarande skedde, ansåge utskottet det i första hand böra ankomma på Kungl. Maj:t att taga frågan därom under övervägande.

Såsom ett led i de av 1937 års riksdag i valutavårdande syfte beslutade beredskapsåtgärderna ingick bland annat ett bemyndigande för Konungen att,

då sådant med hänsyn till särskilda omständigheter prövades nödigt, förordna om höjning i viss utsträckning av ifrågavarande stämpelavgift. Stadgande härom innefattas i en den 18 juni 1937 utfärdad förordning (nr 481), enligt vilken den vid köp eller byte av aktier och därmed jämställda fondpapper utgående stämpelavgiften må höjas till högst fyra gånger de i 3 § 1 mom. fondstämpelförordningen angivna beloppen. 1937 års förordning gällde ursprungligen till och med den 31 maj 1938 men har därefter erhållit fortsatt giltighet, senast genom förordning den 9 april 1941 (nr 190), enligt vilken giltighetstiden utsträckts till och med den 30 juni 1942.

Utskottet.

I förevarande proposition har departementschefen framhållit, att det av 1937 års riksdag givna bemyndigandet för Konungen att i viss utsträckning förordna om höjning av ifrågavarande stämpelavgift åsyftade att skapa ett medel att hålla tillbaka eventuella spekulationstendenser å fondhandelns område, men att fiskaliska synpunkter däremot icke anlades på frågan. Departementschefen har vidare anfört, att enligt hans uppfattning anledning härtill icke heller nu föreläge. Utskottet förutsätter dock att, därest det i fortsättningen skulle visa sig påkallat att på frågan anlägga jämväl statsfinansiella synpunkter, Kungl. Maj:t ägnar frågan uppmärksamhet och för riksdagen framlägger det förslag, som kan visa sig erforderligt. På grund härav får utskottet förorda bifall till förevarande proposition.

Med det nu anförda har utskottet jämväl tagit ställning till det i motionen II: 147 framställda yrkandet. Vad angår den i motionen lämnade uppgiften, att bestämmelserna om stämpelskatt vid försäljning av fastighet ofta kringgås, vill utskottet erinra om att frågan om eventuella åtgärder häremot närmare hör samman med stadgandena angående lagfartsstämpeln än med här ifrågavarande spørsmål. Utskottet anser sig emellertid böra framhålla, att även inom utskottet uppgivits, att en tendens kunnat iakttagas att söka undgå erläggande av lagfartsstämpel vid fastighetsförsäljning genom bildande av aktiebolag eller s. k. fastighetsföreningar, varvid de sålunda bildade rättssubjekten rent formellt stå såsom ägare till viss fastighet men i realiteten ej äro annat än en organisationsform för tillvaratagande av en enda persons eller ett fåtal personers intressen i samma fastighet. I detta sammanhang får utskottet erinra om att 1937 års riksdag i skrivelse nr 416 på hemställan av samma års bevillningsutskott anhållit, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning beträffande frågan om åtgärder mot uteblivet eller försenat erläggande av lagfartsstämpel samt för riksdagen framlägga det förslag, som kunde av utredningen föranledas. Utskottet, som likaledes anser att en sådan utredning bör företagas, förutsätter att i samband därmed den av motionären berörda frågan kommer att ägnas uppmärksamhet.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

1) att riksdagen måtte bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 72; samt

2) att motionen II: 147, angående förhöjning av stämpelavgiften vid överlåtelse av aktier och andra värdepapper, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 19 mars 1942.

På bevillningsutskottets vägnar:

A. J. BÄRG.

Närvarande:

från första kammaren: herrar *Johan Bårg, Elon Andersson, Wahlmark, friherre Lagerfelt*, Ekman, Bengtsson*, Frans Ericson, Robert Berg, Aronsson* och *Sylwan*; samt från andra kammaren: herrar *Hagberg* i Malmö, *Persson* i Undersvik, *Falk, Kilbom**, *Karlsson* i Grängesberg, *Jonsson* i Skedsbygd, *Sundström* i Skövde, *Nilsson* i Kristinehamn, *Henriksson* och *Svensson* i Ljungskile.

*) Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservat i o n

av herrar *Aronsson* och *Jonsson* i Skedsbygd, vilka ansett, att utskottets yttrande och hemställan bort hava följande lydelse:

»I förevarande ——— (= utskottet sid. 4 rad 10—16 uppifrån) ——— nu föreläge. Utskottet anser dock, att i nuvarande läge jämväl statsfinansiella synpunkter böra läggas på denna fråga. Med påpekande härav får utskottet förorda bifall till förevarande proposition.

Med det ——— (= utskottet sid. 4 rad 21—40 uppifrån) ——— utskottet hemställa,

1) att riksdagen ——— (= utskottet) ——— proposition nr 72, samt

2) att motionen II: 147, angående förhöjning av stämpelavgiften vid överlåtelse av aktier och andra värdepapper, må anses besvarad genom vad utskottet här ovan anfört.»